Lacking no. 4 7.9-11

XLVII. évf. Cluj-Kolozsvár, 1937. december. Cenzurat 12. szám

UNITÁRIUS KÖZLÖNY

A VALLÁSOS ÉS ERKÖLCSÖS ÉLET ÉBRESZTÉSÉRE

KIADJA A DÁVID FERENC EGYLET

Alapitotta: DR. BOROŞ GYÖRGY.

Jézus.

Egykor — emlékszem — gyermek voltam még én,
Anyám szeliden az ölébe vett,
— Úgy elmerengek most is az emlékén —
És elmesélte szép történeted:
— Előttem állt a bethlehemi jászol,
Tündöklő csillag napkeleten távol,
Angyalok zengtek titkos csöndes éjen . . .
S kértem anyámat — oly szép! — meséljen!

És ő mesélt: „Nézd édes kis cselédem:
Áldott Jézus a jászolba' pihen,
Most feltárul — nézd — előtte az éden:
Ott szunnyad anyja puha öliben . . ."
Ez éden üdvét én is érzém akkor
Anyám ölében — téli alkonyatkor —
Ekkor lettél te, világ Megváltója,
Kicsiny szivemnek örökös lakója!

Elszenderültem . . . A mesének vége!
Álmodtam hozzá, mit? már nem tudom!
De oly szép volt: tán fönn jártam az égbe'
Te veled, nálad: édes Jézusom!

Berkeley California
Unitarian School.

Mert ébredéskor úgy szerettem volna,
Ha fölvezetne hosszú, nagy lajtorja
Föl a magasba, Jézusom, te hozzád;
Hogy megláthassam nyájas, szelid orcád . . .

Soha se tudtunk, soha tovább menni,
Itt mindig, mindig elszunnyadtam én . . .
Nem is kellett más a gyermeknek semmi:
Mint elpihenni anyja kebelén!
Ez volt akkor még minden üdvösségem,
Ezt is te adtad, áldott Jézus, nékem!
Ez volt akkor még minden boldogságom,
Ezért is a te szent nevedet áldom!

Később, mikor már több után is vágytam:
A sors, az élet messze elvetett . . .
— Egyedül állok ím a nagy világban
S csak elővesem szent történeted,
Ahol elhagytuk, csak folytatom ottan,
— S ez a félénk szív fölhevül, megdobban
S kibontja szárnyát ez a csüggedt lélek,
És újra hiszek és ujra remélek!

Ha fellegek komorulnak fölöttem,
Ha tengerár, vad örvény fenyeget,
Ha porba hullok, hitben megtörödten;
Csak felébresztlek Jézus, tégedet!
— Felleg eloszlik, ha te egyet intesz,
Tenger csöndes lesz, ha te rátekintesz,
S — szegény beteg — ha kegyelmed esengem
Érintéseddel meggyógyitasz engem!

Érzem: te vagy az út, igazság, élet,
Te az egész, parányi részed én,
— Mert a szellemem, lelkem rokon véled —
S ez érzet szent örömet önt belém! . . .
— Oh! míg lábam e földi pályát futja,
Bár merre tér el éltem vándor útja,
Tövist szórnak rá, vagy rózsával hintik:
Te légy velem csak s — boldog leszek mindig!

Lampérth Géza.

Id. Gvidó Béla unitárius esperes 50 éves lelkészi jubileuma.

Magasztos ünneplésben részesitette a dicsői unitárius egyházközség esperesét ötvenéves papi jubileuma alkalmából. Mély hódolattal és tisztelettel borult le egész Erdély unitáriussága az előtt az őszhaju lelkipásztor előtt, ki egy félszázad távlatából tekintett vissza eltöltött gazdag éveire, s ki nemcsak egyházközségének, hanem az egyetemes unitárius egyháznak és egész Erdély magyar társadalmának kidönthetetlen szilárd oszlopa volt. Az előtt az ősz lelkipásztor előtt tett tisztességet Erdély unitáriussága és magyar társadalma, aki nemcsak szónoki készségével emelkedett lelkész társai fölé, hanem a tettek mezejére lépve, kezébe vette a munka eszközét és tántorithatatlan kitartással küzdött kitüzött céljai megvalósitásáért. Ilyen lankadhatatlan kitartással és erős akarattal valósitotta meg álmát, s létesitette 1896-ban az unitárius elemi iskolát, amely a mellette levő legendás templommal együtt hirdeti az egy Isten hitét.

Egy csak, egy csöpp annak az Óceánnak a hatalmas viztömegéből, amelyet az ősz lelkipásztor ötven év alatt teremtett. Nem lehet megemliteni mind és papirra irni azt a munkásságát, amit egy félszázad alatt megvalósitott . . . Ennyi legyen a megemlékezés arról a kedves öreg bácsiról, kire mindenki szeretettel és tiszteletel tekint.

* * *

A novemberi nap aranyló sugarainak ragyogása mellett kisérte öreg barátja dr. Boros György püspök, lelkész társai és az egyházközség kebli tanácsosai az ünneplőkkel megtöltött és szépen feldiszitett templomba jubiláló lelkipásztorát. Az orgonán felbugott a dallam, az ajkakon felcsendült az ének: „E szent napon örvendezzünk, hálát zengjünk az Uristennek.“ Az egyházi ének elhangzása után megjelent a szószéken az ünnepelt lelkész és magasan szárnyaló, mélyen szántó imája után: Ézsaiás LXI. 10. vers alapján tartotta meg ünnepi beszédét. Beszédében mondá: Egy félszázadnak, ötven esztendőnek magaslatáról visszatekintek; pályám kezdetén az életerőt sugalló remény áll előttem tartalmas jelszavával: Előre . . . bátran tekints előre . . . Tovább visszatekintve e magaslaton áll előttem a másik nemtő, az emlékezés, mely „őszi napfény ragyogásánál, őszi napfény hervadásánál“ sugall — szól: borulj le, imádkozzál, hálálkodjál, mert veled van az Isten, ki veled volt eleitől kezdve.“ Megható volt, mikor hangoztatta: „Ujból és ujból bejárom hosszu pályámnak gazdag mezejét, a hulló lombot hallgatom, régelmult dolgokat ujitok meg, szikla, bércek közt, s gyönyörüséges virányokon. A vallásos hit csillagzatával ivezett magaslatokon és mélységek felett. Majd átvezette a közönséget beszédében három egyházközsége, s egyetemes egyházunk szolgálatába, valamint társadalmi, községi, városi és országos jellegü mozgalmakon.

Egész beszédén végig ömlött a hála, amelyben jó sorsán és szenvedései között veszi ajkaira a tartalmas vezérigéket, melyre irányt adott a hála.

A beszéd végeztével Dr. Pálffy Ferenc felügyelő-gondnok meleg szavakban üdvözölte a püspök urat és a jubiláló lelkészt s ezzel megnyitotta a diszközgyülést s megkezdte az üdvözlések sorát:

Először a Főtiszt. Püspök Ur emelkedett szólásra s üdvözlő beszédjében a multból ragadott ki tényeket, s szép gondolatokkal tarkitva beszédét, világitott rá a jubiláló lelkész ötven éves multjára.

Ezután az üdvözlések egész sora következett: Ürmösi József püspöki titkár az E. K. Tanács, Török János ig.-tanitó pedig Józan Miklós püspöki vikárius, felsőházi tag; Dr. Ferenczy Géza egyházi főgondnok és Dr. Varga Béla egyházi főjegyző, püspökhelyettes meleghangu üdvözlő leveleiket olvasták fel. Majd Biró Sándor ref. lelkész egyházközsége nevében; Dr. Farkas Béla ügyvéd a zsidó hitközség; Niculae Moldovan primar a város nevében köszöntötték a jelenlevő püspök urat és üdvözölték Gvidó Béla lelkészt. Ütő Lajos kereszturi lelkész a Főgimnázium nevében mondott gyönyörü, magasan szárnyaló üdvözlő szavakat. Beszédéből kiragadok egy pár részecskét és idézem: „Főgimnáziumunk elöljáróságának meleg üdvözletet hoztam és annak az iskolának, amelynek a jubiláló is 1875—1880-ig tanulója volt. Hat évtizednek időtartamát a komoly munka és annak eredménye tölti ki. Ült a haladás gyorsröptü szekerén, állt az embermegbecsülés magas pódiumán, élvezte a családi élet tiszta piedesztáját. Állta az élet tüzét, türte hidegét; széttépte ruháját; vihar dulta lelkét s mégis boldog volt.“ Megható és könnyeket fakasztó volt, mikor tovább igy folytatta: „Hivatalos küldetésem jókivánatainak tolmácsolása, ha most belekönnyezik a szubjektiv érzések világába . . . bocsássa meg nekem. Hozom a kis unoka megemlékezését, e néhány szál őszbe felejtett ibolya alakjában. Mosolyogva könnyezett, mikor átadta, s nekem ugy jön, mintha ezt izente volna az unoka a Nagyapának: Az ősznek is megvan a maga virága, a télnek is a maga költészete.“

Az üdvözlések során továbbá Nagy Béla segesvári lelkész egyházközsége nevében; Mátyus Gergely szőkefalvi lelkész a küküllői unitárius lelkészi kar nevében; Kováts István lelkész a szentbenedeki unitárius egyházközség; Miklósi Márton kurátor a dicsőszentmártoni unitárius egyházközség nevében; Ferencz István kurátor szőkefalva unitáriusainak nevében; Felszeghy Margit alelnöknő a Nőkszövetsége nevében; Czikra Mihály a kebli-tanács; Durugy József az iskolaszék; Durugy János a dalkör nevében mondtak szivhezszóló üdvözlő szavakat.

Az Ifjusági Egylet nevében Molnár Anna és Kiss Ferenc; az iskolás gyermekek részéről pedig Miklósi Kató és Pálffy István köszöntötték a jubiláló lelkészt. Végül Török János ig.-tanitó az iskola és tantestület nevében meleghangu szavakban üdvözölte a jubiláló lelkészt.

Az üdvözlések mindenikére Gvidó Béla lelkész-esperes szivet megrázó, meleg szavakban mondott köszönetet és fejezte ki háláját. A megható és gyönyörüséges templomi ünnepély befejeztével az ünneplő gyülekezet felállva énekelte el a 213-ik éneket: „Erős várunk nékünk az Isten . . .“

A templomi ünnepélyt a Magyar Házban ünnepi bankett követte, amelyen mintegy 150 személy vett részt és számos pohárköszöntő keretében köszöntötték fel az ünnepelt lelkész-esperest.

Szolga Ferenc.

Zsakó Lenke

Október hó 28-án, délután fél 2 órakor, életének ötvenedik évében hosszas és megpróbáló betegség után visszaadta nemes lelkét a mennyei Atyának.

Élete feltünésnélküli volt; a tiszta szeretet önzetlen munkájában telt el. Az igazi jóságnak önfeláldozó szeretete lakozott benne, amivel megaranyozta életét és boldoggá tette azokat, akik közel állottak hozzája. Egyházunk ügyei iránt mindig melegen érdeklődött, a Dávid F. Egyletnek tagja volt haláláig. Családjának nemes hagyományait: a munkát, a benső, minden hivalkodás nélküli műveltséget, az őszinte egyházszeretetet hiven megőrizte. A szeretet és nemes lemondás volt életének jellemvonása. Megjelenése tiszteletet parancsolt s mint ilyen egyike volt azoknak, akik egyházunk ősi nemes hagyományait: a szivjóságot, egyszerüséget, lelki tisztaságot és őszinteséget megőrizték és képviselték.

Halálát az unitárius és magyar közélet sok kiváló tagja gyászolja.

Temetése október hó 31-én volt nagy részvét mellett. Nyugodjék csöndesen. Emléke áldott.

Ami még megmaradt.

(Képek a szórvány-hivek életéből.)

Amint több száz kilóméteres utam élményeit rendezgetem, inkább szomoru és lehangoló, mint örömkeltő, derütfakasztó képek vonulnak előttem. Nem szivesen gyüjtöm és cipelem magammal az ilyen képeket. S nem fitogtatásból vagy öntetszelgésből állitom őket az olvasó elé, hanem puszta tanulságból. Hátha használok ezzel is valamit, azonkivül, hogy el-, kikiáltom a világnak az én fájó tapasztalataimat.

31 unitárius lélek sorsáról szeretnék irni s a sorsukba kapcsolódó életről. Arról, ami hozzuk füződik vagy ami velük kapcsolatban elveszett. Vagy legyünk bizakodóbbak s mondjuk igy, ami számunkra bennük még megmaradt.

Hátszegtől jobbra és balra a földfaló Strigy (Strâul) mentén meghuzódó kilenc községben laknak a hivek. „A régi jó táblabirák“, nemes és nemzetes vármegyei főemberek ősi földjén. Amint külömbféle transzportációs járművekkel vagy gyalogszerrel keresztül-kasul szelem ezt a vidéket az ódon kastélyokból szinte felém csapódni érzem az egykor hires vármegyei bálok köddé foszlott hangulatát... De elkergetem az emlékeket, mert nagyon keserü az utóizük s tul lesujtó a

vád, mivel a multat illetném a megváltozott viszonyok közt. Inkább a hiveimről beszélek.

A szórvány-hivek zöme, számszerint 14, Hátszegen lakik. Általában földmiveléssel foglalkoznak. Három intellektuális, három kisipari pályán van. A földmivelők: közép nemesek, törpe birtokosok és cselédek. Több kevesebb idő külömbséggel mind beszármazottak.

Gazdaságilag a fölfelé törekvő törpe birtokos az egyetlen reményre jogositó elem. A nemesek részben az agrárreform következtében, részben a szándékos alkalmazkodni nem tudás vagy eredménytelen gazdálkodásból kifolyólag a mély pont fölé sülyednek. És ugy tesznek, mint az az ember, ki háttal ülvén a lován, csak a mult ködébe vesző nagyságot és dicsőséget nézi s közben nem veszi észre, hogy a lova mély szakadékok felé rohan. A tegnapban élnek s a ma minden demokratikus vivmányát kommunizmussal bélyegzik meg. A „demokrácia" szót ugy morzsolják szét fogaik között, mintha valami mérges maszlagot tüntetnének el. Világszemléletük tipikus megtestesitője Keyserling, az ismert eszt-német filozófusnak, kinek birtokait szintén felosztották s ki csak Magyarországot tartja az egyetlen civilizált államnak, hol még egy testben vannak a több ezerholdas mammuthbirtokok s hol az arisztokráciának Isten különös kegyelméből még élesen elválasztó, megkülönböztető fénye, sulya és hatalma van. A cselédek sorsa mostohább a zsilvölgyi bányászénál, pedig az utóbbi sorsa sem irigylendő.

Faji szempontból, nemes és cseléd egyformán jó magyar. Mig a megye területén több üres ref. templom és elrománosodott eklézsia található, melyekben csak a lelkész feszélyező jelenléte kényszeriti a hiveket a magyarul való társalgásra, addig a szórványhivek megmaradtak kitérithetetlen magyarnak. S e tényből bizonyos védvárat is emelnek maguk köré. Ha némelyiknek enyhén szemére vetem vallási közömbösségét, megőrzött magyarságával védekezik. E fölött nem bocsátkoztam részletes vitába, csupáncsak arra hivatkoztam, hogy a faji és vallási jellegzetesség párhuzamos ápolása és megőrzése az emberi kiegyensulyozottságnak épp oly fontos kelléke, mint a repülőgépnek a két szárnya. Nem az elsőbbség vitatandó, hanem mindkettőnek abszolut szükségessége. Ha valamelyik hiányzik, már nem beszélhetünk egész emberről, mintahogyan az egyszárnyu repülőgépet sem minősithetjük tökéletesen jónak. Azonkivül a „csak magyarság" vallási téren megalkuvást és közömbösséget jelent, ami ránk nézve sulyos veszteséggel jár. Mert gyakorlati alkalmazása ellenérdeket szolgál. Igy pl. vegyesházasoknál, hol az anya más vallásu azon oknál fogva, hogy a családban ugy is az anya neveli a gyermeket, születési alkalmakkor kárunkra történik az anyakönyvi bejegyzés. Viszont, ahol az apa nem unitárius, ott családfői jogánál fogva dönt a gyermek felekezeti hovatartozandósága felett. Igy állunk mi tüz és viz között az öntudatosság és hitbeli meggyőződés csaknem teljes hiányában. S igy alakult ki az a helyzet, hogy a fenti szórványokban a vegyes házasoknál egyetlen egy születési bejegyzés sem történt javunkra. Az elszigeteltség, egyedülvalóság és a lelki kapcsolatok hiánya nem adhat teljesen kielégitő

és megnyugtató magyarázatot. Igaz, hogy a szórványhivek között akad olyan is, aki életében még nem látott unitáriús templomot s nem vett részt unitárius istentiszteleten. Mindezek ellenére szerephez jut a közömbösség is. S ez sajnos unitárius jellegzetesség. Hogy ez igy van, négy évi lelkészkedésem alatt széles területről szerezhettem bizonyitékot. Élénk emlékezetemben van egy katolikus apa, ki husz és egy nehány kilométert gyalogolt, hogy kis fia a fogarasi felekezeti iskolában hittanból vizsgázzék. Egész éven át maga oktatta a gyermeket s most elhozta, hogy a szerzeteseknek bemutassa. Ebben a tényben több volt a puszta formalitásnál. Akkor is fájt s most is fáj, hogy unitárius vonatkozásban ilyen esettel nem találkozhattam. Valahol nagy mulasztások történtek s történnek ma is s ezeket haladéktalanul helyre kell hozni. Az ide vonatkozó szórvány-statisztikám különben igy szól: A 31 lélekből 5 gyermek, illetőleg serdülő ifju. Ebből kettő a szülők közös beleegyezésével a református hittan szerint konfirmáltatott, kettő református vallást tanul. Csupán egy maradt meg nekünk s az is talán azért, mert a kolozsvári unitárius kollégiumban tanul. Ha megjegyzéseket tettem, mindenkitől egyforma választ kaptam; fő az, hogy megmarad magyarnak. Ez tagadhatatlanul valami, de nekünk korántsem elég. Áldozathozatalról talán a helyzet természeténél fogva sem lehet beszélni. A szórvány-hivek alig egy-kettő kivételével egyházi célokra vagy ritkán vagy sohasem áldoztak. S egy életen át alig adtak többet, mint egy bányász önkéntesen megajánlott évi egyházi adója. Vajjon kit terhel a felelősség? Nehéz lenne eldönteni. Pedig nem szükkeblüek. Az elmult husvéti istentisztelet alkalmával 600 lejen felül gyült be perselypénz. S az érdekesség szempontjából azt is megemlithetem, hogy az egyik községben egy 1 lelket számláló református filiát unitárius adófizetők tartanak fenn. Ez magában véve még nem veszedelmes. Jobb valahova, mint sehova sem. De ennél sulyosabb az a megjegyzés, amit az egyik ottani hivem ejtett el félig öntudatlanul, hogy ők „csak névleg unitáriusok." Családi kapcsolatuk s a lelkük, amelyet sohasem érintett meg hitünk fenséges igazsága, másfelé vonza őket. Az egyházhoz, mint intézményhez, az unitáriussághoz, mint élő, küzdő, ható tényezőhöz csekély vagy egyáltalán semmilyen lelki vagy szellemi kapcsolat nem füzi. Mozgalmainkról, szellemi kiválóságainkról hirből sem hallottak. S nem csodálom, mert a körükön kivül eső világról csak „A Magyar Népen" keresztül értesülnek. Unitárius irattermékeket nem olvasnak, a Közlöny csak egyetlen egy hivőnek jár. Az Unitárius Naptárt azonban csaknem minden családnál megtaláltam. Ez a tény egy régi eszmém nyilt bevallására ösztönöz. A Naptárt az unitárius belmisszió „kis Bibliájá"-vá vagy katekizmusává kell fejlesztenünk. Nem szabad anyagiakra néznünk, ha azt akarjuk, hogy ez a fontos szerv tartalomban gazdagabb, kivitelben csinosabb, szellemben unitáriusabb, öntudatositóbb legyen. A Naptár a legtöbbet igérő lelki befektetés. A cél szolgálatába állitva hatásosabb és többet jelent, mint egy tucat népszerü füzet.

Végül még egy vallomás. Ez a látogatásom nem volt uttörői munka. Mások is jártak itt előttem. De az egyszerü látogatásoknál

sokkal fontosabb Brázovay Dezsőné urasszony felbecsülhetetlen, lelkes munkája, kinek lelkét Isten a kicsorduló jóságból, magas értelmiségből és páratlan unitárius öntudatból teremtette meg. Övé az érdem, hogy hiveink ma már nyiltan bemerik vallani unitárius mivoltukat. Nem probléma többé, hogy mi lesz velük, ha meghalnak. Idáig ugyanis azzal terrorizálták őket, hogyha be nem olvadnak más felekezetbe, még az sem lesz, aki eltemesse. Brázovayné lankadatlan buzgalma lélektanilag nyugalmi helyzetet teremtett. Reumatikus lábaival Kapus bácsi nyugodtan tipeghet az örökkévalóság portája felé. Bennem azonban bizonyos keserü érzéseket fakasztott. Amig vonatom a mélabus októberi fényben hazafelé vágtat azon gondolkozom, hogy az elvonult képek nyomán a szórványokba ezután csak temetni járok. Ennyi még megmaradt a missziós kötelességből, ill. hivatásból. *Simén Dániel.*

Imaház az Irisz-telepen.

November 7-én egyszerü ünnepély keretében nyitotta meg a kolozsvári Unitárius Egyházközség Előljárósága az Irisz-telepi imaházat, Kajántói-ut 37 szám alatt. Az Irisz-telepi imaház megnyitása, valamint a más külvárosi részekben tervbevett imaházak sürgős felállitása, döntő fontossággal fog birni a kolozsvári egyházközség életében. Unitárius hiveinknek egy nagy többsége külvárosi részekben lakik és a belvárosból való kiáramlás még mindig tart. A külvárosi részekben lakó hiveink lelki gondozása és az ifjak hitoktatása és nevelése a szétszórtság, a nagy távolság stb. miatt a belvárosi egyházközségi központból csak nagy nehézségek közepette hiányosan történhetett. Az Egyházközség Előljárósága a Dávid Ferenc Egylet segitségével több évvel ezelőtt sikeres körzeti istentiszteleteket tartott 3—4 külvárosi részben, hiveink lakásában. Ez a munka, noha nagyban elősegitette hiveink megtartását és valamelyes lelkigondozást nyujtott nekik, természete miatt nem tudott folytonosságot és rendszeres tevékenységet biztositani. Október hónapban a Teol. Akad. hallgatóiból alakult Missziós Kör segitségével a beszervezési munkát elvégeztük és egy rendkivüli körülmény segitségével sikerült kibérelni a volt r. kat. kápolna helyiségét. Az Egyet. Egyház megértő segitségével az Egyházközség Előljárságának sikerült megteremteni a kellő anyagi alapot az imaház félévi bérletéhez. Nov. 7-én az istentiszteletet Dr. Kiss Elek teol. tanár végezte; énekelt a Teol. Akad. énekkara. Üdvözölték az Irisz-telepi hiveket az Egyházközség nevében Ürmösi Károly esp., Benczédi Pál vallástanár a D. F. E. nevében s Erdő János s.-lelkész zárószavaival ért véget az ünnepély. Ott láttuk dr. Varga Béla egyh. főjegyzőt, Vári Albert teol. dékánt, Ürmösi József püsp. titkárt stb. — Nov. 14-én lélekemelő istentisztelet és ünnepély keretében áldozott hiveink serege Dávid Ferenc emlékének. — Nov. 21-én „szeretetvendégség" keretében Szent-Iványi Sándor teol. tanár tartott istentiszteletet s igyekezett megteremteni azt a belső egys'get, amelytől az imaház jövője függ. Még a tavasz folyamán fel kell épitenünk saját imaházunkat. Minden segélyt, adományt vagy megkeresést az Unitárius Lelkészi Hivatal cimére kérünk, Cluj, Calea Marechal Foch No. 11. *Erdő János.*

KÉVEKÖTÉS.

IFJUSÁGI ROVAT. Rovatvezető: Lőrinczi Mihály.

Ifjuság és munka.

Itt van az őszi időszak s hüvös, esős napok beálltával megkezdődik az egyletek nevelő, szórakoztató és irányitó munkája. A nyár a kóborlás, adatgyüjtés, felüdülés és részben a pihenés ideje. Az ősz az uj kezdés, az ujra szervezkedés, a beinditás évszaka. A tél a komoly épitő munkáé. Összegyült fiatalok szindaraboznak, dalárdákba járnak, szavalnak, társasjátékokat szednek elő. A tavasz sok esetben a nagyobb érdeklődő közönség előtt való nagyobbarányu bemutatkozás alkalma. Az évi munkát mutatjuk be egy-egy ifjusági nap, köri gyülés keretében. Ilyenkor több falu, egy egész vidék összeverődik és megindul a verseny: ki dolgozott többet, ki tud szebben játszani, szavalni, énekelni. A tavasz egy egész tél munkájáról ad őszinte képet.

Most ősz van. Ez a szervezkedés, az uj kezdés, a beindulás ideje. Elkészitjük egy egész egyleti év munkatervét, kidolgozzuk részletesen, megjelöljük a szereplők személyét, összegyüjtjük a munka anyagát egész részletesen. Nem hagyjuk későbbre, amikor szüségünk lesz rája. Ha akkorra hagyjuk, nem lesz semmi belőle. Épen mint a gazdaemberé, olyan a mi munkánk is. A gazda ősszel begyüjt mindent a háza köré, elrakja télire, hogy ne kelljen hideg, sikos időben, hófuvásban kimozdulnia. És fontos nagyon, hogy kit hová állitunk. Az irányelv csak az lehet, hogy minden ifju oda kerüljön, ahol legjobban megfelel tehetségével a munkának. A legügyesebb, legtapasztaltabb ifju legyen az elnök. Aki legszivesebben ir, az legyen a jegyző. Ha valaki szereti a járkálást, sok apró dolog elintézését, az titkárnak való. A legmegbizhatóbb, a legtakarékosabbra mindenki rá fogja mondani: ez pénztárosnak való. A teremgazda ugródeszka mindenki számára. Rendszerint a kezdő, a legfiatalabb egyleti tagokból választják. Ez próba, mint az inasnál az első két hét. Ha jól és buzgósággal végzi megbizatását, akkor lehet belőle még elnök is. A gazda, vagy nevezzék bárhogy, akaratlanul is az egylet belső életéről ad világos képet. A rendetlen, szemetes egyleti helyiség, a poros asztalok, piszkos könyvek, rongyos, szétszórt ujságok a gazda és az egész egylet lelki világáról adnak pontos képet.

A vezető rendszerint adva van. Vagy a lelkész, vagy a tanitó vállalja ezt a feladatot. Legjobb, ha mindketten együtt vannak az ifjusággal. A tanitó ismeri mindenkinek a tehetségét, képességeit, a lelkész pedig épen azért, mert előtte mindenki egyformán fontos, szerephez, munkakörhöz juttatja a meghuzódókat is. A cél csak az lehet, hogy senki se érezze magát elmellőzöttnek, leszoritottnak. Ha nincs jó énekhangja valakinek, lehet azért jó szavaló, szinpadi előadó, lehet a táncosok elsője. a társasjátékok lelke. A jó énekes ne akarjon mindenben első lenni, engedjen

másokat is érvényesülni. Minden emberben van egy kis vágy, hogy szerephez jusson. Akiben nem él ez a titkos rugó, annak valami baja van. Az egészséges, ép lelkü ifju valamilyen munkát követel magának. Néha szerénysége nem engedi szólani, de a szemében ott csillog a vágy s ezt a vezető, az elnök lássa meg hamar.

Rendszerint ősszel határozzák el az egyletek, hogy milyen ujságokat, folyóiratokat rendeljenek meg. Ez hosszas vitákra, komoly érvelésekre ad alkalmat. Bizony fontos is, hogy mit olvasunk, mire adjuk ki a pénzünket! Olyan ujságokat kell olvasnunk, amelyek nincsenek tele ferditésekkel, valótlanságokkal. Nem a szenzációhajhászó lapok a jó olvasni valók, hanem a tartalmas és a mi érdekeinkkel foglalkozók. Ilyen pl. a Magyar Nép. Mivel azonban mi egyházi szervezet vagyunk és vallási alapon tömörültünk egybe, az egyház helyiségében (templom, kulturház vagy felekezeti iskola) helyiségében gyülekeztünk össze, gondolnunk kell arra is, hogy az egyház kiadványait olvassuk. Az egyházi folyóiratokban ismerkedünk meg egyházunk nagy kérdéseivel, a vallás szerepével, a közösség, az együtt élő emberek épitő munkájával. Ilyen egyházi folyóirat is több van. Lehet válogatni közöttük. Az Unitárius Közlöny azonban nem hiányozhatik sehonnan. Ebben van a mi rovatunk, a „Kévekötés". Amig önállóan, mint ezelőtt, ujra megjelenhetik, addig a Közlöny szoritott nekünk helyet oldalain. Reményünk van, hogy ujra önállóan ki tudjuk adni a „Kévekötést" s akkor nem hiányozhatik egy egyleti asztalról sem az ifjuság egyetlen folyóirata. Az ujságokat, folyóiratokat lehet olvasni közösen. Valaki hangosan felolvas egy cikket. A következőt már más ifju olvassa. Fontos, hogy mindenki olvasson rendre. Ha több példány van, más megoldás is lehetséges.

Pénzt gyüjthetünk könyvvásárlás céljára is. Itt kell legjobban vigyázni, mert nem érdemes minden könyvet megvenni. Csak a jó és tartalmilag értékes munka éri meg a pénzt. Kevés pénzzel is lehet jó könyvet kapni. Olcsóbb a könyvnapi áron kapható munka. Ilyent gyakran hirdetnek az ujságokban. A vezetők rendszerint járatnak egy-egy nagyobb ujságot. Ha figyelemmel vannak a hirdetésekre, sok pénzt megtakarithatnak az egylet javára. Ingyen meg lehet szerezni könyvárjegyzékeket a könyvkereskedésekből. Ezek az árjegyzékek mindenről pontosan tájékoztatnak. Feltüntetik a közelebbről megjelenő könyveket is. Tárgyuk szerint csoportositják a műveket. Jártas ember hamar rájön, mit érdemes megszerezni és mit nem.

A megszerzett könyvek olvasásával rendet lehet tartani és kötetenkint egy-két lej olvasási-, rongálási dijat szedni, ami már ujabb alapot nyujt más könyvek beszerzésére. Nem egyleti tagoknak is oda lehet adni magasabb olvasási dij mellett, mikor már mindenki elolvasta. Ez a módszer a könyvek megkimélésére is vezet. Amit magunk szereztünk meg, azt jobban becsüljük. Gyüjtéssel is lehet könyvtárra szert tenni. Minden háznál akad egy-egy kötet, amit már nem olvasnak, mert minden betüjét tudják. Kérjük el és helyezzük könyvtárunkba. Ott mindenki hozzájuthat. Az emberek néha szükségét érzik, hogy jótékonyságot gyakoroljanak. Legyünk segitségükre, adjunk alkalmat, hogy ilyenirányu lelki szükségeiket kielégithessék.

Az egyleti munkát néhol lekicsinyléssel és gunyolódással illetik. Mindenütt vannak ilyen emberek. Ezekre azonban nem hallgatunk. Ők amugy sem hallgatnak ránk. Az ilyen gunyolódókból lesznek aztán rendszerint a legbuzgóbb tagok. Csak a kulcsot kell lelkükhöz megtalálnunk. A legtöbb embert épen hiuságánál lehet megnyerni. Ez természetesen sok ügyességet kiván.

Mindennél fontosabb azonban a jó példa. A nyilt gondolkozás és az őszinteség lehet csak a fegyverünk. Senki hátamögött ne beszéljünk.

Az ifjusági munka mindennél fontosabb. Az uj nemzedék nevelését nem lehet elhanyagolni. Ahol van munkás ifj. egylet, ott megujul a roskadozó templom, ott van egy létesitendő kulturház terv, ott van egy megszülető szövetkezeti alaprajz. Ma az emberek érzik, hogy tenniök kell valamit, ha meg akarunk maradni. Az egyleti összejövetelek közösségi érzést ébresztenek fel. A tagok templomba járnak, minden megmozdulásban szivesen részt vesznek. Segitésük minden munkában döntő lehet. A falu, a gyülekezet mustármagja ők, akikben lobog a felemelkedés, az uj élet utáni vágy.

Örökre helyrehozhatatlan hibát követ el, aki utját vágja, megakadályozza az ifjuság épitő, önnevelő, példát adó munkájának. *—i —y.*

Őszi hangulat.

Nem tudom, hogy miként történt,
Csak egy reggel
szerteszéjjel
lehorgasztott fejjel álltak a virágok.

Valami nagy, láthatatlan,
Bús-mogorva
emberforma
az éjszaka leforrázta a világot.

Olyan volt virágos kertem,
mint temető,
testet rejtő,
elátkozott kastély parkja.

Szomoruan simogattam
szemeimmel.
Kezeimmel
akartam segitni rajta.

Elfeledtem, hogy az ősz már
beköszöntött.
Elözönlött
mindent, ami virág, illat.

Hogy a nyár már elmulóban,
reményeim,
emlékeim
kialvóban. A tűz kihalt.

Úgy álltam a park közepén,
mint egy régi,
mesebeli
rangját vesztett tündérherceg.

Csak vitáztam önmagammal,
dalaimmal,
álmaimmal:
miért hervadnak el a kertek?

Miért tünnek el tavasz és nyár,
Rügyfakadás,
virágbomlás,
mint tündéri álom-percek?

Bede Emil.

Ketten beszélgetnek.

Ferenc, akinek hónalja tele van könyvekkel, füzetekkel, találkozik az utcán Jánossal.

— Tán papnak készülsz, hogy ugy megterhelted magad tudománnyal — kérdezi János.

— Nemcsak a jó pap, de a jó gazda is „holtig tanul" — szomszéd.

— Mégis „tudatlanul hal meg".

— De igyekezem legalább annyit megtudni és megismerni, amennyit csak lehet.

— Mit ersz a nagy tudománnyal? Ugy is, akármennyit tudsz is, csak meg kell fogd az ekeszarvát, a kapa- meg a kasza nyelét.

— Azt megtanultam még boldogult édes apámtól, de most azt szeretném megtanulni, hogy kevés birtokomat hogyan tudnám ugy kezelni, hogy az az adóra, meg a család fenntartására szükségeseket mind kihozza. Mert, látod János, én azt hiszem s ezek a könyvek is mind azt mondják, hogy ezekben a mi szétforgácsolt apró földjeinkben sokkal több van benne, mint amennyit mi ki tudunk venni belőle.

— Azért a könyvet hiába viszed, az nem terem neked kenyeret, csak az időt lopod vele. Feküdj neki a munkának s ha jól dolgozol, lesz, ha nem, mind olvashatod a könyvet. Nem a betü kell nekünk, az az urak kenyere, hanem a kasza, kapa. Nem vagyok én iskolás gyermek, hogy ilyen szamárságokkal lopjam az időt, de még csak azt sem szeretem hallani, amikor az iskolás gyermekeim otthon gajdolnak.

— Látszik, hogy nem voltál ott szeptember elején a Gazdakörben, ahol többen éppen arról beszélgettünk, hogy aki nem törődik ma a gyermekei dolgával annyit sem, hogy utána nézzen otthon is, mit és hogyan tanulnak, ahol hiányos a tudásuk, ott nem segit rajtuk, szellemi gyilkosságot követ el velük szemben. Látod, az iskola nem végezhet el mindent. Az iskola arra való, hogy fölébressze bennük a tudás és művelődés vágyát. Otthon is kell tanulni és a gyermekeket tanitani. A tiszteletes ur mennyit panaszolja, hogyha mi szülők nem segitünk gyermekeinknek az irás-olvasás tanitásában otthon, még vallásra sem tudja oktatni gyermekeinket. Én még a gyermekeim román leckéit is figyelemmel kisérem s én is tanulok tőlük románul, őket pedig minden este, legalább egy fél órán át magyarul tanitom irni-olvasni. Most már elég meglehetősen olvasnak és irnak s hogy gyakorolják magukat, azért viszem nekik ezeket az Uj Cimborákat meg meséskönyveket s minden vasárnap számon kérem tőlük, hogy mit olvastak.

— Az már igaz, nem sok hasznát látják az iskolának. Juliska a minap is olyan levelet küldött Brassóból, hogy alig tudtuk elolvasni.

— Ne az iskolát hibáztasd, hanem magadat. Ha vettél volna annyi fáradságot magadnak, hogy egy kis utmutatást adtál volna Juliskának, amig az iskolába járt, most nem zavarná össze a román és magyar betüket. Ezért mondtuk, hogy aki gyermekének nem segit a

tanulásban s vele a hiányokat pótoltatni nem igyekszik, gyilkosságot követ el vele szemben. Én még azt is hozzáteszem, hogyha önmagát nem képezi tovább az ember, nem kér részt fajának szellemi életéből, öngyilkos az.

— Látom, hogy a sok könyv olvasása közben nagyon kinyilt a szemed. Mondasz is valamit! Elmegyek én is az egyházközségi könyvtárba, hogy vigyek onnan magamnak is, meg a gyermekeknek is olvasni valót. Hátha lenne valami haszna.

— Az lesz, feltétlenül, ha komolyan veszed. De jegyezd meg, nemcsak a haszonért, de gyermekeink, egyházunk, fajunk jövője szempontjából, kötelességből is kell tegye minden jó unitárius magyar szülő. *Simén Domokos.*

Menekülés . . .

Futok, rohanok . . .
Önmagam elől
Örvények felett . . .
Derüs ég alatt . . .
Jaj! Csak egy perc!
Még egy pillanat!!
S a csillogó álomvár
Összedöl . . .
Kegyetlen ágyuk
Vadrobajjal verik a falat . . .
És felismerem önmagamat,
Mint gyülölettől eltorzult szájjal,
Tüzes pokollal, hallelujával
Rombolom az álomváramat . . .
Futok, rohanok . . .
Ziláló mellel,
Véres lábbal . . .
Ordit az örvény,
Az ég mosolyog . . .
Felsikoltok:
Hol itt a Törvény??
Szédit a Minden . . .
A Semmi meg vonz!!
Tovább!! Tovább!!
Még nincsen vége!
Nyomomban hatalmas üldözőm,
Kezében lángkard,
Mint a harcmezőn . . .
Lecsap,
Gurul a fejem . . .
Istenem!!!
Fejem nincs már,
Gurul a porban . . .
Megrugom,
Ugy véletlenül,
Torz vigyorral
Rám acsarog . . .
Aztán a földön
Elszenderül . . .
Futok, rohanok . . .
Légzésem kihagy . . .
Keblembe vad hörgés szakad,
A sziv! A sziv!
Már nem dobog!!
Nincs tovább!!
Vége!!
Lerogyok!!
Holt testem mellett egy hang [zokog . . .
Miért e rohanás?!
Miért e félelem???!!
Hisz csak „Én“ vagyok!!

Nemes Nagy Mártha.

Nyugtázás. Kévekötés előfizetését beküldték: Visky Erzsébet Turda, str. Gh. Barițiu 19. 40 lej, Mérész Aranka, Făgăraş 40 lej.

Szerkesztői üzenetek: Kérjük olvasóinkat és munkatársainkat, hogy cikkeikkel keressenek meg. Semmi anyag nem áll rendelkezésre. Verset, novellát, más cikket és érdeklődő levelet kérünk Făgăraş, Oficiul Parohial Unitarian cimre küldeni.

TŰZHELY MELLETT

Anya-járás.

(Téli rege.)

Februárius első napjaiban, a Vereckei-szoros tájékán megtámadtuk az oroszokat. Az első nekirohanással, amely harmadnap délelőttig tartott, a Beszkidek gerincére szoritottuk az ellenséget. Itt egy erősebb csapat megvetette lábát és dühös kitartással állta utunkat. Szinte lehetetlen is volt erélyesebb mozdulatokat tennünk, mert odafennt a gerinc közelében, övig, mellig ért a hó: ugy mozogtunk benne, mint apró moslicák a tej sürüjében.

Várnunk kellett, amig a nehéz tüzérség előre jön és megtollássza a hegycsucsok madarait.

Visszahuzódtunk a közeli erdőbe s táborveréshez fogtunk. Fakalyibákat róttunk össze, a földszakadékokra födelet szerkesztettünk, hófalakat hánytunk, falevelet, fenyőgalyat szedtünk derékalynak, száraz tüzelő anyagot gyüjtöttünk.

De azért fel-feltört az aggodalom: milyen nyugalom lesz itt az első éjszaka? A muszkák nem igen fognak jönni, de az éjszaki szél...

Késő délután volt már, mikor küldönc jött értem: siessek a zászóaljparancsnokhoz.

— Be fogsz menni Volóc községbe s összeköttetést keressz a trénnel, — mondotta az őrnagy. — Azt hiszem, szivesen vállalkozol, legalább meleg szobában fogsz aludni...

Persze, hogy szivesen vállalkoztam. A fagy birodalmából meleg szobába pottyanni: ki ne örült volna ennek a kilátásnak?

Meghallgattam a parancs részleteit: másnap délelőtt töltényt kellett a zászlóaljhoz dirigálnom és sok-sok szalonnát.

Magamhoz vettem Elekes tizedest, elindultunk Volóc felé. Egy darabig könnyü volt az utunk, mert az előnyomuláshoz széles ösvények keletkeztek a hóban: azokon haladtunk. De egyszerre balra kellett térnünk, ki a töretlen hóra.

Ki tett hosszabb utat nagy hóban? Az ember ina először zsibbadozni kezd, majd megreszketősödik, végül éles nyilalások állanak beléje... A szem sajog, káprázik a csillogástól, szorongó, reménytelen érzés, álmosság, szédülések lepik meg az embert...

Vergődtünk, usztunk egymás nyomában, cserélgettük a vezetést. A nap lebukott az egyik csucs mögött, metsző szél sepert végig a havon. A tizedes csüggedten szólt hozzám:

— Mindjárt ránk sötétedik, idefagyunk...

— Csak kitartás, Pista fiam, még egy rugaszkodás s vert uton leszünk...

Végre csakugyan kiértünk az utra. Levertük magunkról a havat: mintha mázsányi terhet dobtunk volna le.

Öreg este lett, mire Volócra értünk. A falu már telve volt katonasággal. Törzsek, kórházak, trénszekerek, tüzérségi fogatok lepték el a helységet.

Házról-házra menve kerestük zászlóaljunk trénjét. De csak nem kaptunk utbaigazitást... — Nem tudom... nem tudom! — fizettek ki kurtán mindenütt. „Nem tudom" a háboru leggyakoribb és legutálatosabb mondata.

Végre-valahára egy lovas tréntiszttel találkoztunk, aki valamit mégis csak tudott mondani. Elmondotta, hogy a zászlóaljak szekerei elakadtak egy leszakadt hidnál, reggelre ha megérkeznek.

— Hol alszunk? — sóhajtott dideregve Elekes tizedes.

Már alig álltunk a lábunkon.

Ekkor eszembe jutott, hogy a hadosztálykórháznál van egy orvos ismerősöm: hátha az megérkezett már? Kolozsvári fiu, szivesen szoktunk parolázni és elbeszélgetni a mi kedves városunkról.

Megkerestük a vöröskeresztes zászlót és a doktor után tudakozódtunk. Szerencsénk volt, a doktor megjött és elhelyezkedett már. Jégvirágos ablakai kivöröslöttek az éjszakába...

Bekopogtattunk, elmondottam, mi járatban vagyunk. Csakugyan szivesen fogadott. Kis szobája volt, egy ágy benne, nagy bubos kemence, lóca a fal mellett. Megállapodtunk: én a földön fogok aludni szénából vetett ágyon, a tizedes pedig valamelyik lócán helyezkedik el, vagy a tisztiszolgához huzódik a civilek szobájába.

A doktor beszólitotta Ádámot, a tisztiszolgát s teát öntetett számunkra. Mi az asztal mellett, Elekes tizedes a lócán, vidáman szürcsölgettük a forró, illatos italt s beszélgettünk a világ folyásáról.

A tizedes lassan bóbiskolni kezdett, majd ráhanyatlott a keskeny lócára. Összegörbülve, nyomorékul feküdt... no, majd helyreigazitja Ádám... pokrócot tesz a feje alá, széket a lóca mellé... Ne riasszuk fel első álmából.

Én is feküdni készültem. A doktor fönnmaradt még, sürgős jelentéseket kellett megirnia.

Ádám pompás ágyat vetett számomra. Illatos széna, pokróccal leteritve, takarónak pedig tulipános, nagy juhász bunda, amilyenben a bethlehemesek szoktak járni...

Bizony, nekem sem kellett ringatás!

Pitymallodott, mire megébredtem. Künt az utcán csikorgott a hó az ágyuk és trénszekerek alatt, özönlöttek előre a frontmögötti hadak.

Ádám a tüz körül babrált. A tüz mellett párolgó, nagy fazék.

Amint jobban szétnézek a szobában, feltünő dolgokon akadt meg a szemem. A doktor az asztalra borulva aludt... Köpenyeg, sapka rajta, lábán nagy szőrcsizma... Hol van a tizedes?...

Azt is fölfedeztem, ott feküdt a doktor ágyában, s kényelmesen kinyujtózva huzta az igazakét.

— Hogy került a tizedes a doktor ur ágyába? — kérdeztem.

Ádám mosolygott és a doktor felé intett.

— Megsajnálta a doktor ur... a lócáról az ágyba emeltük... Azt mondotta a doktor ur: hadd aludja ki magát egyszer istenigazá-

ban a szegény fiu, elég bajt lát szegény odakint a fronton . . . Maga odaborult az asztalra . . . ugy töltötte az éjszakát . . . Jó ember! — vágott Ádám a szemével.

Gondoltam, majd ezt bucsuzáskor külön megköszönöm a doktornak. Csöndesen fölkeltem, felöltöztem s utánanéztem trénünknek. Mire visszatértem, már a doktor is talpon volt és a reggeli elkészitésével foglalkozott. A tizedes még mindig aludt az ágyban nagy lelki nyugalommal.

Amint a teaviz az asztalon párolgott, intettem Ádámnak, költse fel a tizedest. Álomittasan, elbódulva tápászkodott föl Elekes István a jól vetett ágyból. Ádám megkérdezte tőle:

— Mit álmodott, tizedes ur?

— Én aztán furcsát álmodtam, hallod-e — törülgette szemét a tizedes. — Azt álmodtam, hogy odahaza voltam és az Olt partján találtam lefeküdni . . . De épen a legszélére, hallod-e a szakadós partra . . . Egyszer csak szalad édesanyám nagy ijedten, ölbe kap — mert mintha ölbeli kis gyermek lettem volna! Hazavitt és szép nyájasan a bölcsőbe fektetett. Hát ilyen bolondos egy álom . . .

— Dehogy bolondos álom: ennél igazabbat nem is álmodhatott volna tizedes ur! — kacagott nagyot a tisztiszolga és az ágy mellé telepedett. — *Anya-járás* volt az éjszaka — az bizony! Hipp-hopp, ott legyek a katona fiamnál! — angyalszárnyra kerekedett a tizedes ur édesanyja és itt termett a szobában . . . Dejszen megesett a szive, mikor meglátta, hogy milyen rossz fekvőhelye van a lócán a drágalátos fiának. Beli, beli, ölbevette s idehozta a szép vetett ágyba . . .

A tizedes föleszmélve bámult a párnára.

— Né, né, csakugyan, hogy kerültem én az ágyba?

Ádám még harsogóbban kezdett hahotázni, a combját verte jókedvében.

— Mondom, nó! . . . Anya-járás volt az éjjel, nem akarja hinni? Beli, beli, kicsi baba . . . beli, beli! . . .

A doktor egy jó csésze teát nyujtott oda a tizedesnek.

— Nesze fiam, idd meg hamar, ne ügyelj erre a kótyagos Ádámra! . . .

A tea ezüstös páráján át Elekes István gyanakvó mosollyal nézte a tisztiszolgát, nézte a doktort . . . A kis szoba csordultig megtelt a szeretet melegével . . . *Gyallay Domokos.*

HARMONIUMOK templomi, iskolai, énekkari és házi használatra, minden nagyságban.

ORGONÁK uj müvek, orgonajavitások, átépitések.

WEGENSTEIN L. FIAI, Orgona- és Harmoniumgyár
Timişoara, III., Bul. Mihai Viteazul 30.
Alapittatott 1888. — Jutányos árak, ajánlat dijmentesen és kötelezettség nélkül.

A Dávid Ferenc Egylet a tél folyamán négy kulturdélutánt rendez az unitárius püspöki lakásban (Gen. Foch 7. sz.) Kezdete délután fél 6 órakor. Minden érdeklődő szivesen látott vendég. *1937. dec. 3-án:* 1. Felolvas olaszországi útjáról: Marton Lily. 2. Játszik: a Lakatos-quartett. 3. Opera-áriákat énekel: Haffner Böske. 4. Hegedűn játszik: Ifj. Márkos Albert. 5. Chopin-Fantázia, zongorán előadja: Tulogdi Sári. 6. Költeményeiből felolvas: Dsida Jenő. 7. Énekel: Ürmösy Magda. — *1938. jan. 7-én:* 1. Felolvas: Dóczyné Berde Amál. 2. Hegedűn játszik: Fejér Sándor. 3. Költeményeiből felolvas: Sándor Judith. 4. Zongorán játszik: Hevesy Piroska. 5. Trio, előadják: Hevesy Piroska zongora; Fejér Sándor hegedű; Boga László cello. — *Febr. 4-én:* 1. Felolvas: Póczy Mihályné. 2. Hegedül: Guráth Erzsi. 3. Zongorázik: Szentmártoni Kálmánné. 4. Énekel: Szeghő Julia. 5. Szaval: Fényes Alice. 7. Énekel: M. Lévay Ilonka; zongorán kiséri: M. Rohonczy Mária. — *Márc. 4-én:* 1. Felolvas: Gróf Bethlen Mária. 2. Hegedül: Diviácky Mária. 3. Opera-áriákat énekel: G. Hihn Irén. 4. Költeményeiből felolvas: Reményik Sándor. 5. Zongorázik: K. Molnár Irma. 6. Énekel: Rennerné Halász Baba; zongorán kiséri: Ütő Mária. 7. Elnöki bezáró.

A Dávid Ferenc-Egylet őszi felolvasó ülései. Első ülését november hó 8-án tartotta, mikor is nagy közönség hallgatta végig *Tóth Istvánnak,* a hirneves festőművésznek kitünő előadását, aki 25 vetitett képpel mutatta be a ma művészetének lényegét és tartalmát. A naturalizmus, impresszionálizmus, neoimpresszionálizmus, kubizmus, dadaizmus, futurizmus irányzatoknak történeti kifejlődés keretében mutatta be jellemző sajátságait s a szakember alaposságával és a művész előadó-képességével a hatalmas tárgykört oly nagyszerüen előnkbe tárta, hogy a fölvetett kérdéseket mindenki világosan megértette. A nagyközönség hálás is volt a művésznek az élvezetes tanitásért s ezt a hálaérzést Dr. Boros György püspök kedves és találó szavakban juttatta kifejezésre. A püspök nagy elismeréssel méltatta a művész nagy-

értékü tanitását s a közönség meggazdagodott lélekkel távozott az előadásról. — November hó 15-én *Kelemen Lajos*, a kiváló történettudós megemlékezett a régi temetőről, mely a Kövespad-utca területén volt, majd meg a mostani házsongárdi temető régi történetéből mondott el érdekes tudnivalókat. Azután a legrégibb, majd pedig az ujabbkori érdekesebb sirokról emlékezett meg. A temetőben nyugvó nevezetes halottak életéből sok érdekes epizódot mondott el, melyekkel feledhetetlenné tette azt a másfél órát, melyen a nagy közönség sok érdekes ismeretre tett szert. — Nov. 22-én pedig *Dr. Borsai Albert* orvos tartott igén hasznos előadást a helyes táplálkozásról. Ebben az előadásban sok hasznos tudnivalót ismert meg a hallgató közönség, mert Dr. Borsai Imre a tudomány helyes megállapitásait oly érthetően és világosan adta elő, hogy azt mindenki jól megértette.

A D. F. Unitárius Nőkszövetsége megkezdette kedves házias kötőkéit. Az elsőt október hó 23-án tartotta, mikor a művészi részben Perényi János szinész szavalattal, Szabó László zeneakadémiai növendék hegedűjátékkal, Rennerné-Halász Baba pedig több énekszámmal, saját szerzeményeivel is, saját zongorakisérete mellett járult hozzá ahhoz, hogy a közönség valódi magas szinvonalu műélvezetben részesüljön. Ifj. Hadházy Sándor tanár pedig kinai és japán szokások és vallásról tartott igen tartalmas előadást. — November hó 23-án pedig a művészi részben Moldován Melinda énekkel, B. Gajzágó Filoména zongorajátékkal gyönyörködtette a közönséget. Kelemen Lajos a tudós tanár pedig Kolozsvár régi házairól mondott el sok érdekességet és történelmi fontosságu tényt, melyek igazi jelentőséggel birnak.

Az Unitárius Közlöny előfizetési ára évi 36 lei. A D. F. E. évi rendes tagsági dija 60 lej. A D. F. E. örökös alapitói dija 1000 lej. A rendes- és alapitó-tagok egyleti tagsági jogaik gyakorlása mellett kapják az Unitárius Közlönyt is. Az előfizetési dij csak a Közlönyre jogosit. Kivánatos tehát, hogy mindenki lépjen be az egylet tagjai sorába s dijait rendezze. Egyleti jogait csak az gyakorolhatja, aki tagsági dijait rendezte. — Előfizetés külföldre 90 lej. Minden pénzküldemény Gálfi Lőrinc pénztáros cimére küldendő Cluj, Calea Marechal Foch 12.

Nyugtázás. Az egylet pénztárába október 26.-tól november 22.-ig tagsági dijat fizettek: Gálffy Zsigmond, Tana Ferenc Kolozsvár, Gálffy Ferencné Firtosmartonos 1937-re, Ágh Ferenc Kolozsvár 1934—1935-re, Pálffy Juliánna Bágyon 1933—1937-re, Német István Kolozsvár 1936—1937-re, Fikker János Kövend 1937—1938-ra.

Előfizetési dijat fizettek: özv. Málvianszky Ferencné, özv. Nagy Ferencné Székelyudvarhely, özv. Florer Józsefné Kolozsvár, Bálint Eszter Firtosmartonos 1937-re, Szőke Istvánné Mócs 1937.

Alapitói dijban fizettek: Ürmösi Jenő Kolozsvár 300 lejt, Ekárt Andor Csehétfalva 100 lejt.

Cluj-Kolozsvár, 1937. november 22-én. *Gálfi Lőrinc.*

Kellemes és boldog karácsonyi és ujévi ünnepeket kivánunk olvasóinknak és munkatársainknak!

Hétköznapesti istentisztelet-sorozat a kolozsvári unitárius templomban. A kolozsvári unitárius egyházközség kebli-tanácsának határozatából — egyelőre kisérletképpen — egy hétköznapesti istentisztelet-sorozat tartatott október és november hónap 5 csütörtök napján, mindig esti 7 órai kezdettel. Az istentisztelet-sorozat egyházi beszédeinek megtartására *Szent-Iványi Sándor*, teol. tanár úr volt szives vállalkozni, aki „Kisebbségi kereszténység" cimen a következő tárgyakról tartott egyházi beszédeket: okt. 14-én „Könnyü kereszténység", okt. 21-én „Megvalósitható-e a kereszténység?" okt. 28-án „Álpogányság", nov. 4-én „A kereszténység és a halál", nov. 11-én „Keresztény hétköznapok". Ez istentiszteleteken Ifj. Márkos Albert, zenetanár hegedüszólóval, Szentmártoni Éva—Szentmártoni Lenke orgonakiséretével énekelt szólóval, Moldován Melinda szintén énekszólóval Utő Mária orgonakiséretével, a teol. akadémia és a főgimnázium énekkara egy-egy karénekkel szerepeltek. Az istentiszteletek a látogatottság tekintetében is örvendetesen sikerülteknek bizonyultak.

i. y.

Erdő János lelkészjelölt, két évi külföldi tanulmányai befejezése után hazajött s egyelőre a kolozsvári egyházközségnél nyert alkalmazást, mint segédlelkész. Erdő János külföldön dicséretes munkát végzett, itthoni munkássága elé nagy reménységekkel néz az unitárius vallásközönség.

Kulturházszentelés Udvarhelyen. Odorhei-sz.-udvarhelyi unitárius egyházközség hivei a nemes célt megértő buzgósággal s lelkes áldozatkészséggel közmivelődési házat épitettek, hogy abban meleg otthonra találjon a gyermekseregg el való foglalkozásra, az ifjuság összetartására és önmivelésére, a népi és egyházi kultura megtartására és fejlesztésére irányuló munka. A befejezés és berendezés munkálatai most vannak folyamatban. A felavatás december 12-én, vasárnap lesz. A felszentelést Dr. Varga Béla püspökhelyettes, a vasárnapi istentiszteletet Vári Albert teológiai dékán végzi. Az estélyen való szereplésre Ürmössy Magda müvésznőt is felkérte a rendezőség.

Irodalmi estély Brassóban. Még a tavasszal történt, hogy a legifjabb erdélyi magyar iró-nemzedékhez tartozó csoport képviselői

azzal a kéréssel fordultak a brassói egyházközség elöljáróságához, hogy irodalmi estély céljára bocsássa rendelkezésre a templomot. Belső formája, elrendezettsége és kitünő akusztikája megtetszett nekik. A Kebli Tanács szivesen teljesitette a kérést, mert a magyar szó és irodalom elől nem akarta elzárni ajtóit, sőt erejéhez képest támogatni akarja mindig. Később derült ki, hogy az irodalmi estélyt az irók nem maguk, hanem a Nőszövetség rendezésében akarják megtartani. A Nőszövetség is legjobb erejével és buzgóságával ment az ifju irók támogatására. Igy Erdély legifjabb magyar irói a brassói unitárius templomban igen sikerült bemutatkozást tartottak október hó 24-én, melyen Brassó egész magyar közönsége nagy számban képviselve volt. Abafáy Gusztáv bevezető előadásában a legifjabb irók szellemi irányáról, célkitüzéseiről szólott. Szabédi László és Bözödi György (mindketten unitáriusok), I. Szemlér Ferenc, Flórián Tibor és Kiss Jenő költeményeikből, Szenczei László, Nagy István és Gr. Wass Albert elbeszéléseikből adtak bemutatót, Vásárhelyi Z. Emil pedig képzőmüvészeti irányokról számolt be. Gál Vilmos brassói kebli tanácsos zsoltárokat játszott harmoniumon, Kovács Lajos esperes rövid megnyitót és bezárót mondott. A nagyszámu közönség fokozott érdeklődéssel hallgatta az ifju irók szellemi szárnyalását s egy kedves és emlékezetes estély emlékével távozott az irodalmi estély céljára is egészen alkalmasnak bizonyult templomból. Előadás után többen összegyültek a Székely Társaság helyiségében a vendégek tiszteletére, hol Gr. Wass Albert az egyházközséget és a Nőszövetség buzgó rendezőit, Kovács Lajos esperes az irókat köszöntötte.

Új lelkészi lakás felavatása Szentmihályfalván. A szentmihályfalvi egyházközség lelkészi lakást épitett és november hó 14-én ünnepies keretekben föl is szentelte. Az ünnepies istentiszteleten tartalmas buzgó imát Vári Albert dékán, lelkes beszédet pedig Dr. Kiss Elek teol. tanár tartott, a papilak épitésének történetét pedig Gálfi András helybeli lelkész adta elő. Énekkel közremüködött a helybeli Magyar Dalkör, a kövendi Magyar Dalkör, Dézsy Zoltán várfalvi énekvezér. Istentisztelet után az új lakást Dr. Varga Béla püspökhelyettes főjegyző áldotta meg tartalmas beszédben. A délutáni templomi ünnepélyen közremüködtek: Kővári Jakab kénosi lelkész buzgó imával, Fikker János kövendi lelkész lelkes, buzditó előadással, Gombási János aranyosrákosi lelkész a „Dévai mártir" cimü költeményének előadásával, Árkosi Tamás esperes pedig tartalmas bezáró beszéddel. Énekkel ujból a kövendi Magyar Dalkör, a szentmihályfalvi Magyar Dalkör és Dézsy Zoltán énekvezér müködtek közre kiváló sikerrel.

Házasságkötések. *László Tihamér* fögimnáziumi tanár és *Szilágyi Etus* október hó 3-án házasságot kötöttek. — *Dr. Szathmáry János* jószágfelügyelőségi titkár és *Fábián Erzsébet* november 6-án házasságot kötöttek. A Mindenhaló Isten áldása és szeretete legyen az ifju párokon. Legyenek boldogok egy hosszu, Istentől megáldott életen át.

Nyugtázás.

Az Irisz-telepi imaház berendezéséhez és más kiadásaihoz pénzbelileg hozzájárultak: Teológiai Akadémia tanári kara 150 lej, Központi tisztviselők 150, Kolozsvári Unitárius Főgimnázium tanári kara 150, Dávid Ferenc Egylet 100, Dávid Ferenc Nők Szövetsége 85, Unitárius Leányotthon 75, Dávid Ferenc Egylet Ifjusági Körének leánytagozata 75, Kolozsvári Unitárius Főgimnázium „Kriza Önképzőköre" 90, Pálffy László 100, Dr. Boros György 100. Egyuttal hálás köszönetünket fejezzük ki az Irisz-telepi nők csoportjának a szeretet-vendégség alkalmával adott szives adományaikért és segitségükért. Amidőn a kolozsvári egyházközség hálásan köszöni mindazoknak, akik valamilyen formában hozzájárultak és segitették az Irisz-telepi imaház megnyitását, egyuttal további szives segitségüket és támogatásukat kéri. A jó Isten áldása legyen a jószivü adakozókon. (A nyugtázást tovább folytatjuk.) *Erdő János*, s. lelkész.

AZ

UNITÁRIUS KÖZLÖNY

XLVII. KÖTETÉNEK

TÁRGYMUTATÓJA.

I. Költemények.

Báró József: Az unitárius diákokhoz — — — — 170
Gombási János: A dévai mártir — — — — 213
Ferenczy Ferenc: Eltávozott papomhoz — — — 12
„ „ Jézus szava — — — — — 98
Izsák Domokos: Tavaszi virágok — — — — 89
„ „ Állanom kell — — — — — 176
Krüzselyi Erzsébet: Gyermekmosoly — — — — 16
Lampérth Géza: Jézus — — — — — — 233
Székely D. Gyula: Imigy sir a lantom — — — 47
S. Sillay Erzsébet: Imádság — — — — — 5
„ „ Adj új erőt uram — — — 135
„ „ Ne félj, csak higyj — — — 135
„ „ Tégy eszközzé uram — — — 155
„ „ Jézusé vagyunk — — — — 157
Ürmösy Károlyné: Álom — — — — — 24
Vári Domokos: Az egy Isteneszme — — — — 72
„ „ Hála. Szeretni kell — — — — 120
Vahot Sándor: A gyermek álmai — — — — 119

II. Hittan-erkölcstan körébe eső cikkek.

Benczédi Pál: Nagypéntek, husvét — — — — 63
„ „ Bors Mihály emléktábla leleplezésekori beszéd 23
Dr. Boros György püspök: A főpásztor ujévi köszöntése — 2
„ „ „ Bors Mihály koporsója fölött — 23
E. E. H.: Új évi imádság — — — — — 1
Kiss Sándor: A lélek egyháza — — — — — 109
Z. S.: Ananias és Zefira — — — — — 140
„ „ Legnagyobb jóltevőink — — — — — 172
„ „ Koszoru hugom sirjára — — — — — 114
Vári Albert: A buza és konkoly — — — — 110

III. Egyháztársadalmi, nevelési cikkek.

Balázs Zsigmond: Új erős palánták kiültetése — — 95
„ „ Ép testben ép lélek — — — 121
Benczédi Pál: Uj év tanácsa — — — — — 3
„ „ Az idők jelei — — — — — 41
Csifó N. László: Unitárius nagygyülés Angliában — — 184
Demeter Lajos: A gazdasági iskola — — — — 94
Erdő János: Imaház az Irisz-telepen — — — — 240
Dr. Fekete Sándor: Egyházközségi főgondnoki székfoglaló — 112
Dr. Kiss Elek: Az unitárizmus feladata ma — — — 218
Kiss Dénes: Minél egyszerübb formát — — — — 50
„ „ Kökös egyházközség életéből — — — 55
Keresztesi Dénes: Fegyelem a családban — — — 47
„ „ Fegyelem a társadalomban — — — 90
„ „ Fegyelem az egyházban — — — 64
Nagy Sámuel: Szórványmisszió a Mezőségen — — — 174
Simén Dániel: Ami még megmaradt. (Képek a szórványhivek életéből) — — — — — — — 237
Szánthó Vilma: Az angol középosztály viszonya az egyházhoz — — — — — — — 136
Szolga Ferenc: Id. Gvidó Béla unitárius esperes 50 éves jubileuma — — — — — — — 235
Dr. Varga Béla: Nehány szó az oxfordi kongresszusról és egyebekről — — — — — — — 30
Dr. Varga Béla: Az amerikai unitárius társulat uj elnöke — 154
A gazdasági iskola szózata tanitványaihoz — — — 32
Katakomba — — — — — — — 49
A D. F. Unitárius Nőkszövetsége közgyülése — — 78

Bihari hirek — — — — — — — 80
Jubiláris ifjusági találkozó — — — — — 116
A teol. akadémiai Önképzőkör missziós kirándulása — — 125
A fogarasi unitárius egyházközség jubileumi ünnepe — — 156
Amerikai vendégek látogatása — — — — — 159
A mi falvaink — — — — — — — 222
Tanult leányaink sorsa — — — — — — 223

IV. Egyháztörténelmi életrajzok.

Benczédi Pál: Kis vallástörténet — 28, 52, 99, 139, 158
Kiss Sándor: Dr. Wilbor tanit — — — — — 67
Kiss Sándor: Happgood Normann — — — — 88
Márkos Albert: Ferenczy Kálmán — — — — 70

V. Vegyes cikkek.

Dr. Hall Alfréd szózata — — — — — — 13
Torgeneff: Amit a hegyek beszélnek — — — — 7
Ujesztendei szokások — — — — — — 4
A D. F. Egylet 1935 évi számadása — — — — 14
Az U. I. Társaság pályázati hirdetése — — — — 33
Megmozdul a sziv — — — — — — 34
Egy unitárius tudós dicsősége — — — — — 34
Pitvar — — — — — — — — 53
Értesités. Hirdetés — — — — — — 66
Külföldi unitáriusok kitüntetése — — — — — 89
Fölhivás az Unitárius Közlöny érdekében — — — 98
Konfirmációi ünnepély Kolozsváron — — — — 124
Az épitő szabadelvüség — — — — — — 138
Missziói állomások érdekében — — — — — 142

VI. Tűzhely mellett.

Gyallay Domokos: Balázs deák küldetése — — — 8
„ „ Anya-járás — — — — — 246
Moszkva — — — — — — — — 55
Hiszek egy Istenben — — — — — — 161

VII. Kévekötés.

Ajtónyitás — — — — — — — 178
A X-ik jubiláris találkozó — — — — — 178
Ifjusági nap a felsőfehérkörben — — — — — 189

Jó hirek — — — — — — — — 182
A háromszéki D. F. Egylet kirándulása — — —
Bisztrai Gy.: Uj Dévavár alatt — — — — 226
Bede Jenő: Merengés halottak napján — — — 226
—i y: Ifjuság és munka — — — — — 241
Bede Emil: Őszi hangulat — — — — — 243
Simén Domokos: Ketten beszélgetnek — — — — 244
Nemes Magy Mártha: Menekülés — — — — 245

VIII. Irodalom és művészet.

Kovács Pál festőművész képkiállitása — — — — 15
Tóth István képkiállitása — — — — — 100
Benczédi Sándor — — — — — — 101
1936 évi Főt. jegyzőkönyv — — — — — 102
Kováts Péter: Tükör előtt — — — — — 127
Dr. Gál Kelemen: Jakab Elek élete és művei — — 142
Márkos Albert: Dávid Ferenc De dualitate ford — — 142
Dr. Boros György az Erdélyi Irodalmi Társaság tb. elnöke — 188
Deák Pál: Hiszek egy Istenben — — — — 188
Jakab Odön: Arghirus — — — — — — 224
S. Sillay Erzsébet: Mindenkor örüljetek — — — 228
b. l.: Unitárius művészek kiállitása — — — — 74

IX. Nekrológok.

Kovács Imre: Gál Miklós — — — — — 6
Dr. Ferenczy Sándor: Csikszentkirályi Bors Mihály — — 22
Ma: Péterfy Áron — — — — — — 62
S. S.: Lőrinczy Béla — — — — — — 86
Dr. Veress Géza — — — — — — — 86
Ürmösi Károly: Irsai Józsefnéről — — — — 88
Dr. Kiss Elek: Balázs Ferenc — — — — — 134
Boros Gy. tanár: Demeter Lajos — — — — 155
Hadházy Sándor: Móricz Márton — — — — 171
— — Zsakó Lenke — — — — — — 237

Egyleti élet és munkásság, Egyházi és iskolai hirek, Cserkészhirek, Nyugtázások a megfelelő rovatokban.

Az „Unitárius Közlöny“ megjelenik havonta.
Szerkesztő: Benczédi Pál.
Tipografia „PALLAS“ könyvnyomda Cluj, Str. Vlăhuţă 3.